

การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติและการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*

IMPLEMENTATION OF QUALITY-OF-LIFE DEVELOPMENT POLICIES
AND PUBLIC PARTICIPATION AFFECTING THE QUALITY OF LIFE OF
CITIZENS IN SURAT THANI PROVINCE

มยุรี ครองยุติ¹, กานดา ผรณเกียรติ² และ เบญยาศิริ งามสอาด³

Mayuree Klongyuti¹, Kanda Pharonkiet² and Benyasiri Ngamsaad³

¹⁻³มหาวิทยาลัยปทุมธานี

¹⁻³Pathumthani University, Thailand

Corresponding Author's Email: Mayuree.fon77@gmail.com

วันที่รับบทความ : 27 กันยายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 1 ตุลาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 2 ตุลาคม 2568

Received 27 September 2025; Revised 1 October 2025; Accepted 2 October 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) วิเคราะห์การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีไปปฏิบัติ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรที่ใช้ คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 1,066,439 คน นำมาคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ ยามาเน่ ได้ จำนวน 400 คน สัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น และประชาชนรวม 20 คน เครื่องมือการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และ

Citation:

* มยุรี ครองยุติ, กานดา ผรณเกียรติ และ เบญยาศิริ งามสอาด. (2568). การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 3(5), 1115-1127.

Mayuree Klongyuti, Kanda Pharonkiet and Benyasiri Ngamsaad. (2025). Implementation of Quality-of-Life Development Policies and Public Participation Affecting the Quality of Life of Citizens in Surat Thani Province. Journal of Interdisciplinary Social Development, 3(5), 1115-1127.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

แบบสัมภาษณ์นำข้อมูลคุณภาพมาวิเคราะห์เนื้อหา สถิติที่ใช้ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการจัดสรรทรัพยากรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ผลการวิเคราะห์การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมในการประชุมรับฟังความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำเป็นต้องขับเคลื่อนด้วย “นโยบายที่ประชาชนมีส่วนร่วมทั้งในด้านการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล” พร้อมทั้งปฏิรูปโครงสร้างการทำงานภาครัฐให้เปิดกว้าง โปร่งใส และเข้าใจความซับซ้อนของบริบทพื้นที่

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, การมีส่วนร่วม, นโยบายพัฒนา

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study the level of quality of life among people in Surat Thani Province; (2) to analyse the implementation of public policies aimed at improving the quality of life in Surat Thani; and (3) to propose guidelines for enhancing the quality of life of the local population. This study employed a mixed-methods research design. The population consisted of 1,066,439 residents aged 18 years and over, officially registered in Surat Thani Province. The sample size was calculated using Taro Yamane's formula, resulting in a sample of 400 individuals. In addition, 20 key informants, including local leaders and community members, were interviewed. Research instruments included a 5-point Likert scale questionnaire and a semi-structured interview guide. Qualitative data were analysed using content analysis, while quantitative data were analysed using descriptive statistics (frequency, percentage, mean, and standard deviation) and multiple regression analysis.

The findings revealed that: (1) the overall quality of life of the people in Surat Thani Province, as well as the implementation of public policies for quality-of-life development, were at a high level; however, resource allocation received the lowest mean score; (2) public participation in public hearings and in policy evaluation was found to have a statistically significant positive correlation with the quality of life of the population at the 0.05 level; and (3) improving quality of life in Surat Thani Province requires policies that are participatory in planning, implementation, and evaluation stages. Additionally, there is a need to reform the structure of public administration to be more inclusive, transparent, and responsive to the complexity of local contexts.

Keywords: Quality of life, Public participation, Development policy

บทนำ

นโยบายสาธารณะถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหา ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริงนั้น จำเป็นต้องพิจารณาทั้งด้านโครงสร้าง องค์ประกอบ ภายในองค์กร บุคลากร ตลอดจนกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติต้องอาศัยทั้งความชัดเจนของนโยบาย การมีทรัพยากรที่เพียงพอ การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการสนับสนุนจากทั้งภายในและภายนอกองค์กร ขณะเดียวกัน การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนก็มีบทบาทสำคัญในการสร้างความชอบธรรม และการยอมรับ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานในเชิงพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญ

อย่างไรก็ตามสภาพปัญหาปัจจุบันสะท้อนให้เห็นว่า แม้จะมีการกำหนดนโยบายที่ดี แต่การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติยังคงประสบกับอุปสรรค ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหาร ความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย การขาดทรัพยากร และการขาดแรงจูงใจในกลไกของรัฐท้องถิ่น รวมถึงการขาดความเข้าใจในบริบทที่แท้จริงของพื้นที่ ส่งผลให้เกิด “ช่องว่าง” ระหว่างนโยบายกับการปฏิบัติจริง ซึ่งในหลายกรณี ปัญหามิได้อยู่ที่นโยบาย แต่เกิดจากการที่ผู้ปฏิบัติขาดการยอมรับหรือไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของนโยบายตามแนวคิดของนักสังคมวิทยาองค์การที่มองว่า อำนาจในการเปลี่ยนแปลงนั้นมีได้อยู่ที่โครงสร้างอย่างเป็นทางการเท่านั้น แต่กระจาย

อยู่ในตัวสมาชิกขององค์กรทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่ติดต่อกับประชาชนอย่างใกล้ชิด

ในบริบทของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องตามแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด โดยเฉพาะในด้านการเป็นเมืองเกษตรมูลค่าสูง การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และการพัฒนาสังคมให้เป็นสุขนั้น พบว่ายังมีความท้าทายในการนำแนวทางนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติจริงให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะในด้านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่ยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในด้านทรัพยากร การบริหารจัดการ และภาวะผู้นำในระดับพื้นที่ ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพของการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อตรวจสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามนโยบาย และเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาที่แท้จริงในระดับพื้นที่ การวิจัยในครั้งนี้จึงมีความสำคัญยิ่งในการสะท้อนความเป็นจริงของกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างกลไกการมีส่วนร่วมและการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างเหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อวิเคราะห์การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีไปปฏิบัติ
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ระบุรูปแบบของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) ระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 1,066,439 คน แบ่งเป็นชาย 522,942 คน เป็นหญิง 543,497 คน (ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 คน ซึ่งคำนวณได้จากการหากลุ่มตัวอย่างโดยสูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยทำการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 10 คน และประชาชน จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 20 ตัวอย่าง โดยเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับการนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน

เครื่องมือที่ใช้วิจัยดังกล่าวผ่านตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความแม่นยำของแบบสอบถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC (item-objective congruence index) และนำไปทดลองใช้ (try out) กับประชาชนในจังหวัดชุมพรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเที่ยง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .85

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) เนื้อหาเกี่ยวกับการนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติ 2) เนื้อหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 3) เนื้อหาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นไปตามโครงสร้างตัวแปรที่ได้กำหนดไว้ กำหนดข้อคำถามเป็นลักษณะปลายเปิด โดยพัฒนาจากตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1) ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยปทุมธานี เพื่อนำไปประกอบการขอเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยปฏิบัติงานภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ป้องกันการได้รับข้อมูลที่คาดเคลื่อน และนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากทำการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแล้ว โดยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 10 คน และประชาชน จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 20 ตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งใช้สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลภาคสนามและการถอดเทปซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยวิธีจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างสรุป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ซึ่งมุ่งศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติ โดยภาพรวม

การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
แหล่งที่มาของนโยบาย	4.20	0.47	มาก	1
ความชัดเจนของนโยบาย	4.10	0.48	มาก	4
การสนับสนุนนโยบาย	4.09	0.49	มาก	5
ความซับซ้อนในการบริหารงาน	4.17	0.46	มาก	3
สิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติ	4.19	0.49	มาก	2
การจัดสรรทรัพยากร	4.08	0.53	มาก	6
รวม	4.14	0.29	มาก	

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติ 6 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.29) เมื่อพิจารณารายด้านจากระดับมากไปน้อย ได้แก่ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แหล่งที่มาของนโยบาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D.= 0.47) รองลงมา คือ สิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.49) ความซับซ้อนในการบริหารงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.46) ความชัดเจนของนโยบาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D.= 0.48) การสนับสนุนนโยบาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D.= 0.49) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดสรรทรัพยากรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 0.53) ตามลำดับ

ผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ซึ่งมุ่งศึกษาการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีไปปฏิบัติ ปรากฏดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	2.541	.333		7.629	.000
แหล่งที่มาของนโยบาย (X_1)	.037	.024	.086	1.551	.122
ความชัดเจนของนโยบาย (X_2)	.014	.030	.031	.457	.648
การสนับสนุนนโยบาย (X_3)	.010	.023	.021	.423	.673
ความซับซ้อนในการบริหารงาน (X_4)	.025	.027	.048	.929	.353
สิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติ (X_5)	.032	.028	.058	1.159	.247

การจัดสรรทรัพยากร (X_6)	.029	.024	.059	1.183	.238
การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร (X_7)	.027	.022	.064	1.263	.207
การมีส่วนร่วมในการประชุมรับฟังความคิดเห็น (X_8)	.054	.025	.114	2.169	.031*
การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ (X_9)	.026	.030	.058	.858	.391
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_{10})	.007	.022	.016	.298	.766
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (X_{11})	.009	.022	.019	.386	.700
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_{12})	.052	.023	.113	2.254	.025*
การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (X_{13})	.042	.023	.092	1.805	.072

R = 0.676, R Square = 0.438, Adjuster R Square = .317
Std. Error of the Estimate = 0.21471 F = 15.725, Sig = 0.044

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 จะพบว่าการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมในการประชุมรับฟังความคิดเห็น (X_8) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_{12}) มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติ ขณะที่การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านอื่น ๆ ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปได้ว่า การนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีจะมีเจตนารมณ์ที่ดีและครอบคลุมหลากหลายมิติ แต่ปัญหาเชิงโครงสร้างในระบบการบริหารราชการ การสื่อสารนโยบาย และการสนับสนุนทรัพยากร ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความสำเร็จของนโยบายในทางปฏิบัติ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้กำหนดนโยบายจะต้องทบทวนกระบวนการขับเคลื่อนอย่างรอบด้าน พร้อมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนบรรลุเป้าหมายอย่างยั่งยืนในทุกระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานียังมีลักษณะจำกัดอยู่ในกลุ่มผู้นำชุมชน ขณะที่ประชาชนทั่วไปยังคงเผชิญกับข้อจำกัดทั้งด้านการเข้าถึงข้อมูล ช่องทางแสดงความคิดเห็น และการมีบทบาทใน

กระบวนการตัดสินใจ การปรับปรุงระบบสื่อสาร การเปิดช่องทางใหม่สำหรับการมีส่วนร่วม และการประเมินผลกระทบเชิงลึกจึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาโอกาสการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุมและยั่งยืนในอนาคต และการสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในระดับพื้นที่แสดงให้เห็นว่า แม้ประชาชนจะมีความเข้มแข็งทางสังคมและวัฒนธรรมบางด้าน แต่ยังเผชิญกับความเปราะบางในมิติเศรษฐกิจ สุขภาพ และโอกาสในการพัฒนา การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจึงจำเป็นต้องมองเห็น “ความซับซ้อนของชีวิต” ที่เชื่อมโยงกันในหลายมิติ พร้อมออกแบบนโยบายที่มีความยืดหยุ่น เข้าถึง และสร้างความเสมอภาคให้กับประชาชนในทุกระดับ

ทั้งนี้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำเป็นต้องขับเคลื่อนด้วย “นโยบายที่ประชาชนมีส่วนร่วมทั้งในด้านการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล” พร้อมทั้งปฏิรูปโครงสร้างการทำงานภาครัฐให้เปิดกว้าง โปร่งใส และเข้าใจความซับซ้อนของบริบทพื้นที่ โดยต้องเน้นการสร้างกลไกที่เชื่อมโยงระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างลึกซึ้งในทุกกระดับ เพื่อให้การพัฒนาไม่เพียงแต่เกิดขึ้น แต่ยังเป็นที่ยอมรับ และยึดโยงกับชีวิตของประชาชนอย่างแท้จริง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านชีวิตในชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสันติศักดิ์ กองสุทธิใจ และคณะ (2565) ที่พบว่าปัจจัยด้านความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมของชุมชนมีผลเป็นลำดับแรก ขณะที่ด้านความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ วาสนี พงศ์ชินฤทธิ (2554) ด้านสุขภาพอยู่ในระดับมากที่สุด สุขภาพและสวัสดิการเป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพชีวิต ด้านการใช้สติปัญญาอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ Dye (2002) และด้านอื่นๆ ได้แก่ ชีวิตการทำงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ชีวิตครอบครัว ล้วนอยู่ในระดับมากที่สุด

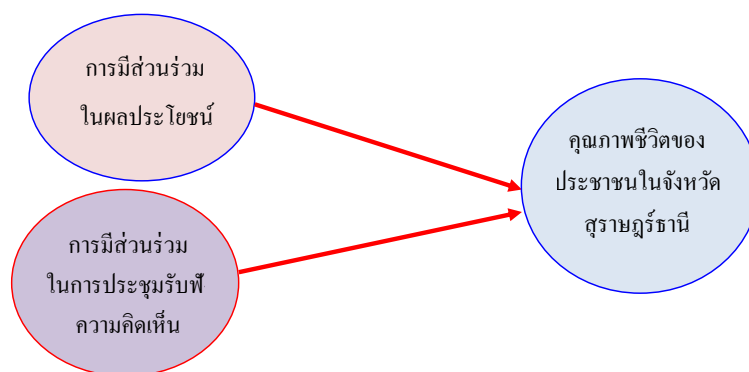
วัตถุประสงค์ที่ 2 การวิเคราะห์การนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติ

1) การนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านแหล่งที่มาของนโยบายมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับพงษ์ภัทร์ รัตนสุวรรณ (2560) และพิมพ์ภรณ์ พิมพ์นิจ (2560) ด้านความชัดเจนของนโยบายอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวัชรินทร์ สุทธิชัย (2555) ด้านการสนับสนุนนโยบายอยู่ในระดับมาก ด้านความซับซ้อนในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับพระครูปลัดประวิทย์ วรรณโม (2564) ส่วนด้านสิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติและการจัดสรรทรัพยากรอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับกาญจน์หทัย กองภา (2564)

2) การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประชุมรับฟังความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับพิมพ์ภรณ์ พิมพ์นิจ (2560) ด้านการรับรู้ข่าวสาร การประชุมแสดงความคิดเห็น การปรึกษาหารือ การปฏิบัติงาน และการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

วัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน จากผลการวิจัยเสนอแนวทางพัฒนา 5 ประการ ดังนี้ต่อไปนี 1) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 2) พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 3) พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจนโยบาย 4) พัฒนาระบบการจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับความต้องการ และ 5) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับนันทศักดิ์ เอกสันต์ (2554) ที่เสนอการกระจายอำนาจการตัดสินใจ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และระบบติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

การมีส่วนร่วมในการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการตามระบอบประชาธิปไตย แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเข้าใจร่วมระหว่างรัฐและประชาชน อันส่งผลต่อการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระดับท้องถิ่น ผู้นำชุมชนมีบทบาทในการเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ และสามารถสะท้อนความเห็นของตนและของชุมชนได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ประชาชนกลับให้ข้อมูลว่าตนมักไม่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุมอย่างเป็นทางการ หรือเข้าร่วมเพียงบางครั้งเมื่อมีการแจ้งล่วงหน้าอย่างเหมาะสม ความไม่สม่ำเสมอในการเข้าร่วมนี้ส่งผลให้ประชาชนไม่รู้สึกว่าตนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการกำหนดทิศทางของโครงการ

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ไม่ใช่เพียงปลายทางของนโยบาย แต่เป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาอย่างแท้จริง โดยต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมกำหนดและตรวจสอบการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่าประชาชนได้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนาหลายรูปแบบ เช่น การฝึกอบรม การส่งเสริมอาชีพ และการเข้าถึงสวัสดิการ อย่างไรก็ตาม ในระดับประชาชนกลับพบว่ายังมีความรู้สึกว่าการบางส่วนกระจุกตัวอยู่กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือบางครัวเรือนยังไม่สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ที่ควรได้รับ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงปัญหาในการกระจายทรัพยากรและความจำเป็นในการประเมินผลกระทบอย่างทั่วถึง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการนำนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยพบว่าแม้โดยรวมแล้วการดำเนินงานจะมีทิศทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับแนวทางระดับชาติ โดยเฉพาะในมิติของแหล่งที่มาของนโยบายและกลไกจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นหลายด้านที่สะท้อนถึงความเปราะบางในเชิงโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการทบทวนและปรับปรุงอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้อย่างครอบคลุมและยั่งยืน 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำผลวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยขอเสนอให้มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการกำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตจากเดิมที่เน้นผลลัพธ์เชิงปริมาณหรือการบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัด มาเป็นการวางนโยบายที่มีฐานคิดจาก "ชีวิตจริง" ของประชาชนในแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีความหลากหลาย

ทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงควรได้รับการออกแบบให้
ลึกซึ้ง ครอบคลุม และเท่าเทียม ไม่ใช่เพียงเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับนโยบายเท่านั้น แต่
ต้องเป็นกลไกหลักในการสร้างนโยบายตั้งแต่ต้นทาง ในขณะเดียวกันภาครัฐควรเร่งปรับปรุง
โครงสร้างการบริหารจัดการให้มีความยืดหยุ่น โปร่งใส และตอบสนองต่อปัญหาเฉพาะพื้นที่ได้
อย่างทันการณ์ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น รวมถึงการเปิดพื้นที่ให้ภาคประชาชนและภาคี
เครือข่ายในระดับฐานรากเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางการพัฒนา จะช่วย
ลดภาระของรัฐส่วนกลาง และเพิ่มศักยภาพของพื้นที่ในการจัดการตนเองได้อย่างมี
ประสิทธิภาพมากขึ้น ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งคือการจัดสรรทรัพยากร ซึ่งควรดำเนินการ
ด้วยหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในการเข้าถึง โดยเฉพาะในพื้นที่
ห่างไกลหรือพื้นที่ที่มีข้อจำกัดเชิงภูมิศาสตร์หรือโครงสร้างพื้นฐาน ความสามารถในการ
ตอบสนองต่อความเหลื่อมล้ำเชิงระบบและเชิงพื้นที่จะเป็นตัวชี้วัดสำคัญต่อความยั่งยืนของ
นโยบายในระยะยาว 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ในมุมมองของผู้วิจัย การศึกษาค้นคว้า
นี้ แม้จะสามารถสะท้อนภาพรวมของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังมี
ประเด็นสำคัญหลายด้านที่สมควรได้รับการศึกษาเพิ่มเติมอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
บทบาทของกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือประชาชนในพื้นที่ชายขอบ ซึ่งมักถูก
ละเลยจากการออกแบบนโยบายสาธารณะ การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วม ทักษะคิด และความ
ต้องการเฉพาะของกลุ่มเหล่านี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำให้นโยบายมีความครอบคลุม
และเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบในระดับพื้นที่ เพื่อ
วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลให้การนำนโยบายไปปฏิบัติในบางพื้นที่ประสบความสำเร็จ ขณะที่บาง
พื้นที่ที่กลับเผชิญอุปสรรคอย่างต่อเนื่อง การเข้าใจความแตกต่างในบริบทและกลไกของแต่ละ
พื้นที่ จะช่วยให้สามารถออกแบบระบบการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมยิ่งขึ้น
ท้ายที่สุดผู้วิจัยเห็นว่าการติดตามผลกระทบของนโยบายในระยะยาวเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง
โดยเฉพาะผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ และความมั่นคง
ของชุมชนในช่วงเวลา 5–10 ปีหลังจากการดำเนินนโยบาย การประเมินเชิงลึกในลักษณะนี้จะ
ช่วยสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปปรับปรุงนโยบายให้ตอบสนองต่อสถานการณ์ที่
เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กาญจน์หทัย กองภา. (2564). การนํานโยบายของกระทรวงสาธารณสุขไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา SMART HOSPITAL ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(3), 152.
- นนทศักดิ์ เอกสันต์. (2554). การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองบัว อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พงษ์ภัทร์ รัตนสุวรรณ. (2560). การกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพในระดับท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลขุนยวม อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ใน วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระครูปลัดประวิทย์ วรรณโม. (2564). การกำหนดนโยบายสาธารณะของรัฐบาลไทย. วารสารมหาจุฬานาครทรรค์, 8(3), 29.
- พิมพาภรณ์ พิมพินิจ. (2560). รูปแบบการนํานโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วัชรินทร์ สุทธิชัย. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนํานโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วาสนี พงศ์ชินฤทธิ. (2554). คุณภาพชีวิตของประชาชนสองฝั่งคลองแสนแสบ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).
- สันติศักดิ์ กองสุทธิใจ และคณะ. (2565). ประสิทธิภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อนโยบายสาธารณะด้านคุณภาพชีวิตประชาชนในจังหวัดลพบุรี. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 13(2), 164.
- Dye, T. R. (2002). Understanding public policy (10th ed.). Prentice-Hall, Inc.